

HUNGARY

STANDARD OF LIVING /3200/

M.J.
30 Jan
VIII-7371/a

A Bachelor Worker's Daily Life.

SOURCE: SALZBURG:

Worker, 21, from RÁBAHIDVÉG, who escaped on 12 August 1953, describes his own daily life.

DATE OF OBSERVATION: Until end of July 1953.

SUMMARY:

Housing, shopping, little tricks to make life more comfortable, hobbies, girls and resulting concerns of a young bachelor. Efforts to train apprentices politically.

EVALUATION COMMENT:

This is a useful report on the little problems of daily life as seen by a bachelor. The description and criticism of present conditions are in agreement with ample information available here on the general living conditions. The details on entertainment possibilities for the youngsters, on propaganda for more children, on clothing and on the kind of books read by the youth corroborate the picture gathered from previous items on these subjects.

x x x

Feri a SOPRONI Vásáruagárban dolgozott és negyedmagával lakott egy kétágyas szobában. Kettesével aludtak egy ágyban és a szobáért havi 140 forintot, tehát fejenként 35.- forintot fizettek. Lepedőt eleinte a háziasszonyuk adott, később maguk vettek egy használtat 40 forintért, amíg aztán az mosásban volt, a puszta szalmaszakn aludtak. Takarózni poltróccal takaróztak. Fűteni egyáltalán nem fűtöttek, télen persze elég hideg volt a szoba, de "már megszokták". Mosakodni egy ócska bádoglavórban mosakodtak, télen a konyhában melegítették maguknak a vizet. Mosakodni este szoktak, amikor a munkából hazajöttek. Az úsznben volt ugyan egy "fürdőnek" nevezett helyiség, de az piszkosabb tette az embert, mint amilyen a munkától már amugy is volt, mert a padló tele volt szénporral, szeméttel, stb. Fürölni a városi fürdőbe jártak, egy kádfürdő 4 forint volt, de törülközőt maguknak kellett hozni. Sokan jártak oda a városból fürödni, mert egész SOPRONban ez az egy nyilvános fürdő volt csak. Feriék álta-

/more/

1.

lában hetenként egyszer fürödtek, munka után lehetőleg, este.

Az üzemből ha nem volt valami "önkéntes" tulóra, szeminárium, vagy hasonló "szórakozás" 15.20 órakor jöttek ki, volt eset rá, hogy tényleg ekkor szabadultak is, annál is inkább, mert ők, mint ipari tanulók, aránylag sok kedvezményt élveztek. Munka után hazamentek, ha volt még kedvük, tisztába öltöztek, és elmentek sétálni, legtöbbször bevásárolni a másnapi enniivalót. Télen sokszor betértek az állami áruházba, nem vásárolni, hanem csak mert ott legalább meleg volt. Nyilván mások is így gondolkodtak, mert az áruház, különösen télen, mindig zsúfoltan tele van, de aki bent van, az nem mindig vásárol, sőt mondhatni, a többség csak "nézeget", melegszik.

Bizony a bevásárlás elég gondot okoz nekik, nőtlen fiatalembereknek. Nemcsak azért, mert be kellett osztani a pénzt, hanem azért is, mert a legtöbb élelmiszer csak reggel, illetve a koradélelőtti órákban kapható, s mire ők hazajöttek, már kifogyott. Más megbizni, -pl. valami öreg, már munkába nem járó nénit, - nem lehetett, mert hisz mindenkinek csak annyi élelmet, pl. kenyeret, burgonyát, stb. adnak ki, mint ahány családtagja van, s ahány személyre a rayonirozása szól. Így aztán, mivel ők reggel 6-tól délután 3.20-ig bent voltak a gyárban, roppant nehezen jutottak kenyérhez. Volt úgy, hogy hetekig nem kaptak kenyeret, néha az üzemvezető elnézte, hogy "kilógjanak" a városba vásárolni, de egyszerre az sem engedhette el az egész üzemet. Néha amúgy feketén lógtak ki, amikor még nem jutottak ki, akkor egyszerűen nem ettek kenyeret, hanem meg kellett elégedniük az üzemi konyha kenyérszerű, sovány ebédjével. Ha már nagyon éhes volt Feri, vett keksszel, de abból meg 2 forint volt 10 deka, hát ezt nem mindig engedhette meg magának, s legfőbb nem úgy, hogy keksszel jóllakjon. Az üzemi ebédért havi 100 forintot fizetett, "de azzal nem lehet jólakni".

Fehérneműjét hazavitte mosatni, néha ott mosatott, ha nem jutott haza, de egy ing mosásáért 6.-forintot, egy alsónadrágért, -Feri "gatyát" mond - 2.50 forintot, egy pár zokni mosásáért 1.50 forintot kértek el, igaz, vasalással együtt. Ez persze tulsokba jött Ferinek, így aztán ha nem jutott haza, maga mosta ki a fehérneműjét, legtöbb barátja is így tett. Meleg vízben, laborban, szappannal mosták ki. Maguk is vasalták, a háziasszony vasalójával. Villanyvasalója volt, de már elég régi.

A villanyfogyasztás egyébként korlátozva nem volt, bár az üzemben, mindenmunkateremben ki volt téve egy pár tábla ilyen szöveggel: "Takarékoskodj az árammal". Villanykörtét elvben olyant vehet az ember, amilyent akar, de kapni főleg csak 15, 25 és 40 Wattosat lehet. 60 Wattos vagy annál erősebb körtét Feri nem is tudja, hogy üzletben mióta nem látott, az emberek már tudják hogy nincs, s nem is keresik.

/more/

Ipari, stb. célokra létezik persze erősebb körte is, 100, sőt 300 Wattos, de olyant magánember nem kap. A falujában RÁBAHIDVÉGEN nem volt villany, ott petróleummal világítottak, - ha volt, de igen gyakran /főleg télen/ nem volt. NÁCÝ Imre beszéde után volt petróleum is bőven, de hogy meddig tartott a bőség, nem tudja, mert ő már júliusban eljött. A petróleum árát nem tudja biztosan, mert ő nem vette, úgy emlékszik 5-6 forint lehetett literje..

Piperecikkéket lehetett kapni, csak a borotvaszappannal volt néha nehézség. Egy kis darab piperezappan 3.50 forint volt, nagyobb 4.50 és 6,- forint, de nem volt jó, csak kívül volt szagos, belül puha és bűdös. Így azután mosószappannal mosakodtak, azzal is borotválkozott legtöbbször. Borotvapamacs 3.50 forint volt, de egész vacak, enyvezett minőség, pár borotválkozás után már hult a szőra. Összehasonlításként elmondja "eri, hogy itt Ausztriában 3.50 Schillingért vett egy akkora pipereszappant, mint ami ottthon 7.50 forintba kerül, de az itteni pipereszappan - és ezen "eri csodálkozott, belül is olyan mint kívül, vagyos habzik és szagos.

A házba, ahol Feri SOPRONban lakott, volt villanyvilágítás, a háziasszonyok a régi ódivatu háztan ötszobás lakása volt, ebből hármat kiadott, kettőben meg ő lakott a fiával, aki "mérnöknek tanult valami bányásziskolán". Feriék szobájába nem volt bevezetve a villany, de ők "megcsapolták" a vezetéket, ami az ablak alatt huzódott, éjjel kimásztak és bekapcsolták a szobájukba, így aztán volt villanyuk ingyen. A többi lakók közül, az egyik szobában szakérlettségire készülő diákok laktak, a másikban szintén valami munkások, azokra már nem emlékszik. Fürdőszoba nem volt a lakásnál. Vízvezeték volt a házban, de a házat, ami államosítva volt, a KIK kezelte. A szobájuk butorzata két ágy, két szék, egy szekrény, egy asztal, egy régi rozszant cserépkálya, a falon két kép, az egyik "valami gróf" volt ábrázolva, -Feri grófnak véli az ábrázoltat, mert lovaglóstorral, csizmában áll, mellette egy kutya fekszik és egy nő "valami nagy kalapban" egy szalmaszékekben ül. A másik képre nem emlékszik. Lenin vagy Rákosi kép nem volt a szobájukban, "Nem érdekelt az minket" - mondja. Tükör nem volt a szobában, egy kis zsebtükörből borotválkoztak. Szőnyeg sem volt, se függöny az ablakon.

Szabad idejükben olvastak is. Feri olvasta Robinson Crusoe-t a "Fekete Lovag"-ot, szerzőt egyiktől sem tudja, meg főleg az úgynevezett "kauboj"-regényeket, amiket a pártban tiltottak ugyan, de mert "rém izgalmas" volt, na meg azt képzelték, ezek olvasásával ellene tesznek valamin a gyűlölt rendszernek, hát olvasták, ahol csak kaptak belőle, a legtöbb már csipkés szélű volt a sok olvasástól. Ujságot főleg a Szabad Népet olvasták, mert azt szemináriumokon ki is kérdezték, hát muszáj volt tudni, mi áll benne.

/more/

Sportolni röplabdát és fociból játszottak, de jobb szerették a fociból, mert "a röplabda rossz sport" szerinte. Feri ugyan röplabdát játszott, mert abba a csoportba osztották be, a focicsapatban nem volt már hely, s ő nem volt olyan kiváló focisták, hogy a csapat őt direkt kérte volna. Ecceket is játszottak más gyárak ellen, iskolák ellen, stb. Összehasonlíthatatlanul több közönség járt ki azonban a focimeccsekre, mert "az magyar sport".

Fényképező Ferinek nem volt, de egy barátja néha kölcsön adta neki saját 6x9-es gépét. Filmes gép volt, egy tekercs, amire 8 felvételt meg, 6.50 forint volt. Egy kópia 1.50 forint volt, kb. 4 nap múlva kapták meg. Asznaponként ha kirándultak, egymást fényképezték, ha jó volt az idő. Tájképet soha nem csináltak, mert az ember soha nem tudhatja, nem tilos tájkép-e, amit fényképezni akar. A fiatalok közt sokan fényképeznek, bár saját gépe kevésnek van. Egy új gép 650 forint, de hogy milyen, nem tudja leírni, csak azt, hogy ilyenre vágytak a legtöbben, azt hiszi csak gyártmány. Van persze gép 3.000 forintért is, de olyant úgy se tud senki venni közülük. Szobafelvételeket is próbáltak csinálni, az üzemből csentek el két 300 Wattos égőt, de ennek dacára nem sikerült a kép. Hogy mennyit exponáltak, már nem tudja, több felvételt csináltak, különböző megvilágítási időkkel, de egy se sikerült.

Különös büszkesége Ferinek, hogy karórája volt, a nővére ugyanis pár éve kint él Canadában, - a férjével ment ki, - és az küldött neki. Egyébként a tanulóknak, fiatal munkásoknak, nem igen van karórája. Keveset is lehet kapni, de meg bele is kerültek 600 forintba, s annyi pénze kevés munkásnak van ilyen "luxusra" mint óra. Vigyázott is Feri az órájára, éjjel sem vette le a karjáról, nehogy ellopják. Lopni ugyan ritkán loptak az iskolában, ha rajtaosiptek valakit ilyesmin, kizárták mindenféle tanulástól és az ilyen aztán élete végéig segédmunkás maradt. 1952- augusztusban volt egy eset, hogy az iskolában valakim loptott.

Feri fiatal kora dacára, már a nők körül is szerzett némi tapasztalatot. Esténként néha eljártak a SOTEX /SOPRONI Textilművek/ kulturális egységében, ahol szombatokonként tánc is volt. De csak egyszerű munkások jártak, "aki valami jobbnak érezte magát, az a Pannónia táncbéli egységébe ment, "de ott olyan árák voltak, hogy oda csak rendőrtisztek, pártemberek és vállalatvezetők jártak. Persze, akadt egy pár munkásnő is, aki odajárt, ha akadt gavallérja ki magával vitte. Feriék persze csak a SOTEX-be jártak, s megelégedtek azokkal a lányokkal, akik odajártak. Tangót, keringőt, polkát, foxtrotot táncoltak, sambát, woogie-boogie, tilos volt, de még "cifrázni" sem volt szabad, mer' mindjárt ott mondták az emberre, hogy "jampec" ha sok figyarával táncolt. Előfordult az is, hogy a rendőrök leállították a táncot és kiállították azt, aki "jampezik". Azt monddta ilyenkor: "a majmok menjenek ki a kertbe is ott ugráljanak".

De nemcsak a táncban, az öltözködésben is vigyázni kellett, hogy az ember ne keltsen "jampec" benyomást.
/more/

Kockás ing, vagy zokni, tarkabarka nyakkendő "nyugati dekadencia jele" és politikai megbízhatatlanságot jelképez. Viszont kockás inget az állami áruházban is lehet kapni, sőt nem is drágán, így sokan hordják, egyúttal csendes kis tüntetésként is a "nyugat" mellett. Viszont előfordult, hogy lelkes kommunista fiatalok, belekötötték olyanokba, akik kockás ingben jártak. Amerikai barátsággal vádolták meg a kockás ing viselőit. Az eredmény persze az ellenkezője lett annak, amit el akartak érni, mert az emberek most politikai hitvallásként viselik a kockás inget, amit hivatalosan eltiltani mégis restelnek, mert ezzel teljesen nevetségessé tesnék magukat.

A SOTEXbe, a belépőjegy ára 4.- forint volt. Mindenki utcai ruhában jött, férfiak sem sötét ruhában, inkább kockás ing és farka nyakkendő jelezte az eleganciát. Cipőben a vastagtalpú a fődivat ma, talán és főként azért, mert azt is "jampi" visolatnak minősítették. Sok a gumitalpu cipő, "-Palma keménygumitalp" hazai gyártmány, úgy néz ki mint a bőrtalp, hát-ránya, hogy könnyen törik. Kreppgumitalp igen drága és nagyon ritka. Egyszer jött SOPRONba egy cseh exportszállítmány ilyen cipőkből, de azt napok alatt szétkapkodták.

A lányok is utcai ruhában jöttek, leginkább műselyemben, de általában csinosan vannak öltözve. Podrászhoz is járnak, daueroltatnak is, de az u.n. "jampi" frizurát a nőknél is üldözi a rendszer, ilyen pl. a nagyon rövidre nyírt bubifej, dauerolva, felfelé bodorítva. Öntudatos kommunista nő nem hord tul rövid frizurát, az is "nyugatos dekadencia jele" hanem az u.n. Karádi-frizurát, vagyis kb. vállig érő haját.

A tánczenét egy jazz-zenekar szolgáltatta, hívatasos zenészekből. Italt, ételt is lehetett fogyasztani, de nem volt kötelező. Fariék legtöbbször sört ittak, mert igazi bor nem igen volt, s ha igen, roppant drágán, enni meg pláne nem ettek ott. Egy pörkölt 8-10 forint volt, ugyanaz vendéglőben 6-7 forint, de nekik még erre sem telt volna. Ha valaki egy lánnyal együtt fogyaszt, akkor a férfi szokott fizetni. De általában a lányok is tudják, hogy gavallérjaiknak nincs pénzük és nem is várnak tőlük meghívást. A lányok általában szerények, aki arra megy ki, hogy pénzes gavallért fogjon magának, az úgy is a Pannoniába igyekszik, - s szívesen együtt vannak a fiukkal akkor is, ha azok nem költsékeznék értük.

A szerelmeskedést tiltották ugyan, pl. az ipari tanulóiskolában, de megakadályozni nem lehetett, mert bár a lányok anyagi szempontból szerények, de ilyen szempontból elég "pajkosak" voltak. "Nem kellett se pénz, se házassági ígéret a szerelemhez, csak egy kis duma" -mondja Feri. A fiataloknak meg az a felfogása, hogy a munkaszünet azért van, hogy az ember "szórakozzon" egy küssé. Hát szórakoztak is, ahol lehetett. Ha azonban például egy ipari tanulót vasárnap lánnyal láttak sétálni és hétfőn az iskolában nem tudott felelni, mindjárt rávágta: "Persze, lányokkal sétálni tud, de tanulni nem tud", -de

egyéb baj nem lett belőle. Ha azonban a lánynak a sétálás következményeképpen gyereke lett, a fiúnak el kellett venni őt, vagy tartásdíjat fizetni a gyerek után. Elég volt, ha a lány állította, hogy ő az apa, további vizsgálat nem szokásos. Persze, tartásdíjat csak olyan képes fizetni, akinek már magas fizetése van, így aztán a legtöbb esetben férjhezmegy a lány az első gyerek után. Persze, házasságon kívüli gyerek is van elég, a kormány támogatja is a leány anyákat, segélyt kapnak, kelen-gyét, a terhesség utolsó idejében munka alól mentesek, szülés után egy ideig szintén, a gyereket "ha nem akar vele bajlódni" beadhatja az állami gyerekotthonba, s többet akár semmi gondja se legyen rá stb. A sok házasságon kívüli születést Feri mégsem azzal magyarázza, hogy hatna a kommunista propaganda a lányokra, hanem azzal, hogy alig lehet óvszert kapni így a szerelemnek persze gyakran következménye van.

A lányok közül kevesen dohányoznak, de aki egyszer rászokott, az többet szív el, mint egy fiú. Politika a lányokat általában nem érdekli, a rendszerrel elégedetlenek, mert sokat kell dolgozni és alig van rá kilátás, hogyha férjhez is mennek, háztartást vezethessenek, az a pár kivétel azonban, aki "bedől" a kommunizmusnak, az aztán fanatikusabb a férfiakkal is. "Nincs rondább, mint egy politizáló nő", - mondja Feri.

Igaz, politikára manapság direkt rákényszerítik az embert otthon. Így pl. Feri BREUER /fnu/ elvtárs egyszer behívatta az iskolába és kérdőre vonta, miért nem szó-lal fel a DISZ-gyűléseken. Feri azt válaszolta: "Nem tudnék én mit mondani, nem értek én a politikához".

Miért nem mondja, hogy milyen jól megy magának, hogy gondoskodik a párt az ifjúságról, hogy tanulhat, képezheti magát, stb." kérdezte BREUER.

"Mert nem akarok hazudni" - felelte Feri.

"Mi az, hát magának talán az a nézete, hogy nem jó sora van, talán nem megy jól magának?" kérdezte felháborodva BREUER.

"Nem hát, mert havi 60 forintból, ha 100 forint az ebéd, 40 forint a békekölcsön, s minden levonás után kézhezkapok 300.- forintot, s ebből ruházokdjak, lakjak s még ad-jak haza, ha maradna, az nekem nem jólét", -felelte Feri.

BREUER azzal biztatta, hogy később majd többet is fog keresni, csak igyekezzen "építeni a szocializmust". Általában BREUER, ha a fiúk sarkokba szorították, mindig a jövővel biztatta őt, vagy azt mondta, "Ma nem érek már rá ezt megmagyarázni, majd holnap beszélünk erről". Persze ez a "holnap" sohase következett el.

End.